

ANDRZEJ WAWRYNIUK

MIGRACJA UKRAIŃCÓW DO POLSKI W LATACH 2007-2016. PODSTAWY PRAWNE, PRZEJAWY I SKUTKI TEGO ZJAWISKA

WSTĘP

W dwustronnych stosunkach polsko-ukraińskich dotyczących przepływu osób podpisano wiele dokumentów bilateralnych. Najważniejszym z nich był Traktat z 18 maja 1992 r., w którym zapisano: „Strony uważają za nienaruszalną istniejącą i wytyczoną w terenie granicę między nimi i potwierdzają, że nie mają wobec siebie żadnych roszczeń terytorialnych oraz nie będą takich roszczeń wysuwać w przyszłości”¹. Powyższy akt normatywny rozstrzyga również, że terytoria poszczególnych państw są przynależne do narodów polskiego lub ukraińskiego. Sprawą otwartą pozostawał problem przemieszczania się ludności z Ukrainy do Polski i odwrotnie. Kwestię tę rozstrzyga art. 10 pkt 3 Traktatu, w którym zapisano: „Strony będą zwiększać liczbę przejść granicznych oraz usprawniać kontrole celne i graniczne”, a w preambule zauważono, że potwierdzone są prawa człowieka w zakresie podstawowych wolności, zasad demokracji i sprawiedliwości.

Należy jednak podkreślić, że przywołany Traktat został podpisany na 15 lat z możliwością automatycznego jego przedłużenia o kolejnych pięć lat, jeżeli żadna ze stron nie wypowie go w drodze notyfikacji na rok przed upływem danego okresu (art. 21).

Dr hab. ANDRZEJ WAWRYNIUK, prof. PWSZ w Chełmie – Katedra Stosunków Międzynarodowych, Instytut Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie, ul. Wojsławicka 8b, 22-100 Chełm; e-mail: anwaw@wp.pl

¹ Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy, sporządzony w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., Dz. U. z 1993 r. Nr 125, poz. 573, art. 2. Należy zwrócić uwagę, że w art. 21 pkt 2 zapisano: „Niniejszy traktat został zawarty na okres piętnastu lat. Po tym terminie jego moc obowiązująca ulega automatycznemu przedłużeniu każdorazowo na okres pięcioletni, jeżeli żadna ze Stron nie wypowie go w drodze notyfikacji na rok przed upływem danego okresu”. Traktat podpisali: za Rzeczpospolitą Polską Lech Wałęsa, a za Ukrainę Leonid Krawczuk.

AKTY NORMATYWNE LEGALIZUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

Podstawowym aktem normatywnym regulującym zagadnienia związane z legalizacją pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach², która określiła zasady i warunki wjazdu, przejazdu i pobytu cudzoziemców, w tym Ukraińców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1). Wspomniana ustawa wyjaśnia również terminy: „granica”, „cudzoziemiec”, „azyl”, „dokumenty podróży”, „status uchodźcy”, „wiza krajowa”, „państwa obszaru Schengen” czy „wiza Schengen” (art. 3 pkt 1-2, pkt 5, pkt 11, pkt 16, pkt 20-22). Ustawa w rozdziale 2 rozstrzyga także zezwolenia cudzoziemców na pobyt w Polsce z tzw. prawem do pracy (m.in. art. 114-115).

Należy też odnotować, że w 2008 r. podpisana została umowa o tzw. Małym Ruchu Granicznym, którą znowelizowano w 2014 r. Upraszczała ona procedurę związaną z uzyskaniem pozwolenia na przekraczanie granicy z Polski i do Polski³. Do umowy dołączony został wykaz miejscowości, leżących maksymalnie do 30 km od granicy, których obywatele mieli prawo do bezwizowego wjazdu do podpisujących umowę państw. Wykaz jednostek podziału administracyjnego znajdujących się w strefie przygranicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zawiera 1822 miejscowości z województw: lubelskiego i podkarpackiego, a po stronie ukraińskiej – 1545 miejscowości z obwodów: wołyńskiego i lwowskiego⁴.

PRZEJŚCIA GRANICZNE I ICH ROZMIESZCZENIE

W latach 1991-2016 Polska i Ukraina zawarły bądź wydały 177 umów, oświadczeń, porozumień, uchwał czy dokumentów innej rangi dotyczących wspólnej z Ukrainą granicy oraz możliwości jej przekraczania.

Pierwsza z umów dotyczących przejść granicznych została podpisana 18 maja 1992 r. i zapisano w niej istniejące kolejowe i drogowe przejścia graniczne na granicy państwowej Polski i Ukrainy. Zgodnie z podpisaną umową, ruch osobo-

² Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, Dz. U. z 2017 r., poz. 2206 z późn. zm.

³ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisana w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokół, podpisany w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, Dz. U. z 2009 r. Nr 103, poz. 858.

⁴ Tamże, Załącznik nr 1.

wy przez granice mógł się odbywać na następujących przejściach: drogowych: Dorohusk–Jagodzin, Hrebenne–Rawa Ruska i Medyka–Szegini oraz kolejowych: Dorohusk–Jagodzin, Hrubieszów–Włodzimierz Wołyński oraz Przemyśl–Mościska⁵. W międzyczasie otwarte zostały następujące przejścia graniczne: Zosin–Uścigiug istniejące od 10 października 1995 r. Krościenko–Chyrów, które istniało do 10 listopada 2010 r., oraz Korczowa–Krakowiec czynne od 3 stycznia 1998 r.

Tak mała ilość przejść granicznych miała decydujący wpływ na liczbę przepływu osób. W związku z powyższym, rządy obu państw zdecydowały o budowie i otwarciu nowych punktów granicznych. Należy podkreślić, że tylko w pierwszej dekadzie XXI w. otwarto następujące punkty odpraw granicznych i celnych: Krościenko–Smolnica⁶, Budomierz–Hruszew⁷, Dołhobyczów–Uhrynów⁸. Ponadto, w 2018 r. planowane jest rozpoczęcie budowy przejścia granicznego Malhowice–Niżankowice, którego otwarcie zakładane jest w 2020 r.⁹

Łącznie do 2017 r. uruchomionych zostało 12 drogowych i kolejowych przejść granicznych, na których mogą być odprawiani podróżni udający się do sąsiednich państw. Wszystkie były czynne przez całą dobę¹⁰.

MIGRACJE WEDŁUG OBYWATELSTWA I RODZAJE POBYTU

Po 2014 r. zanotowano zwiększony napływ obywateli Ukrainy do Polski. Miały na to wpływ sytuacja polityczna oraz ekonomiczna u naszych sąsiadów, w tym

⁵ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie przejść granicznych, sporządzona w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., M. P. z 2003 r. Nr 37, poz. 530, art. 1.

⁶ Porozumienie z dnia 20 listopada 2002 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o otwarciu drogowego przejścia granicznego Krościenko–Smolnica, M. P. z 2004 r. Nr 43, poz. 751. Przejście zostało uruchomione 20 listopada 2002 r.

⁷ Oświadczenie Rządowe z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem z dnia 17 grudnia 2014 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o otwarciu drogowego przejścia granicznego Budomierz–Hruszew, M. P. z dnia 30 marca 2017 r., poz. 290. Przejście otwarte zostało 2 grudnia 2013 r.

⁸ Oświadczenie Rządowe z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem z dnia 25 czerwca 2015 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o otwarciu drogowego przejścia granicznego Dołhobyczów–Uhrynów oraz określeniu rodzaju odbywającego się przez nie ruchu, M. P. poz. 769. Przejście zostało otwarte 26 czerwca 2014 r.

⁹ Porozumienie z dnia 19 września 2012 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o utworzeniu drogowego przejścia granicznego Malhowice–Niżankowice, M. P. z 2013 r., poz. 787.

¹⁰ Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie ogłoszenia przejść granicznych, rodzaju ruchu dozwolonego przez te przejścia oraz czasu ich otwarcia, M. P. poz. 898.

aneksja Krymu oraz separatystyczne działania antyukraińskie w obwodach ługańskim i donieckim. Emigracja ukraińska dotyczy przede wszystkim tych, którzy ze względu na brak pracy lub zbyt niskie zarobki próbują ustabilizować życie podejmując pracę m.in. w Polsce.

Podstawami prawnymi regulującymi możliwość wykonywania pracy przez cudzoziemców na terytorium RP są m.in.: ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹¹, ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹², rozporządzenie z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywania pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę¹³, rozporządzenie z dnia 17 października 2007 r. w sprawie wysokości wpłaty dokonywanej w związku ze złożeniem wniosku o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca¹⁴, rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie wydawania zezwolenia na pracę cudzoziemca¹⁵, rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców¹⁶.

Omawiając migrację Ukraińców do Polski uwzględniono lata 2007-2016. Analiza podstawowych danych pozwala na uogólnienie, że ze względu na rodzaj pobytu – Ukraina zajmuje zdecydowanie pierwsze miejsce w rankingu państw, których obywatele przebywali według stanu na 1 stycznia 2016 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Pierwszych pięć narodowości uprawnionych do pobytu w RP przedstawia tabela.

¹¹ Ustawa z dnia 26 czerwca 1964 r. Kodeks pracy, Dz. U. z 2016 r., poz. 1666 z późn. zm.

¹² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz. U. z 2017 r., poz. 1065 z późn. zm.

¹³ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywania pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, Dz. U. Nr 156, poz. 1116.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie wysokości wpłaty dokonywanej w związku ze złożeniem wniosku o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca, Dz. U. Nr 195, poz. 1409.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie wydania zezwolenia na pracę cudzoziemca, Dz. U. Nr 16, poz. 84.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców, Dz. U. Nr 16, poz. 85.

Tabela 1. Rodzaje najliczniejszych pobytów obcokrajowców w Polsce na przykładzie ich obywatelstw według stanu na 1 stycznia 2016 r.

Obywatelstwo					
Rodzaj pobytu	Ukraina	Niemcy	Białoruś	Rosja	Wietnam
Pobyt stały	20 252	551	7991	3539	2368
Pobyt długoterminowy	2796	-	523	476	1894
Pobyt czasowy	42 451	-	2439	2850	4517
Prawo pobytu obywatela UE	-	19 670	-	-	-
Prawo stałego pobytu obywatela UE	-	1789	-	-	-
Prawo pobytu członka rodziny obywatela UE	102	-	25	60	6
Prawo stałego pobytu członka rodziny obywatela UE	23	-	17	15	-
Azyl	-	-	1	-	-
Status uchodźcy	2	-	135	509	4
Ochrona uzupełniająca	35	-	-	1785	2
Pobyt humanitarny	3	-	39	735	97
Pobyt tolerowany	202	-	2	3	242
Łącznie	65 866	22 010	11 172	9972	9130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Ważne dokumenty*, stan na 1 stycznia 2016 r., Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2016, s. 1.

Łącznie w analizowanym okresie w Polsce korzystając z podanych w tabeli stanów prawnych, przebywało 211 869 osób, wśród których byli także obywatele państw egzotycznych, takich jak: Bahrajn, Katar, Malawi, Papua-Nowa Gwinea, Saint Christopher i Newis, Saint Lucia czy Wyspy Świętego Tomasza i Książęca. Ich obecność w Polsce była symboliczna (po 1 osobie), ale w statystykach ten fakt został również odnotowany¹⁷.

SYTUACJA POLITYCZNO-WOJSKOWA NA UKRAINIE I JEJ WPŁYW NA MIGRACJĘ

Liczba wniosków obywateli Ukrainy o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony lub pobyt czasowy, z wyjątkiem 2011 r., stale wzrasta. Dane statystyczne z lat 2007-2015 (stan na 31 grudnia) podają następujące wielkości: 2007 – 8558 wniosków; 2008 – 9054 wnioski; 2009 – 9609 wniosków; 2010 – 9844 wnioski; 2011 – 9114 wniosków; 2012 – 11 743 wnioski; 2013 – 11 111 wnio-

¹⁷ *Ważne dokumenty*, s. 6.

sków; 2014 – 23 390 wniosków oraz 2015 – 58 740 wniosków. Łącznie w omawianym okresie do stosownych urzędów wpłynęło 151 163 wnioski¹⁸.

Inną kategorię stanowią Ukraińcy, którym wojewodowie udzielili w wyżej wymienionym okresie zezwolenia na osiedlenie się lub na pobyt stały. Według poszczególnych lat liczby te kształtowały się w następujący sposób: 2007 – 1609 zezwoleń; 2008 – 1685 zezwoleń; 2009 – 1280 zezwoleń; 2010 – 1566 zezwoleń; 2011 – 1690 zezwoleń; 2012 – 1640 zezwoleń; 2013 – 1694 zezwolenia; 2014 – 3484 zezwolenia i 2015 – 6380 zezwoleń. Łącznie w latach 2007-2015 obywatele Ukrainy otrzymali 21 030 zezwoleń na osiedlenie się lub na pobyt stały¹⁹.

Na koniec 2016 r. obywatele Ukrainy przebywający w Polsce korzystali z następujących form pobytu: pobyt stały – 24 300; pobyt rezydenta długoterminowego – 3200; ze względów humanitarnych – 286; prawo członka rodziny obywatela UE – 137; ochrona uzupełniająca – 75; prawo stałego pobytu członka rodziny obywatela UE – 22; status uchodźcy – 22; pobyt tolerowany – 6; zezwolenie na pobyt czasowy – 75 400. Wiadomo też, że według stanu na 31 grudnia 2016 r. obywatele Ukrainy posiadali ponad 103,4 tys. ważnych kart pobytu²⁰.

Interesujące dane dotyczące Ukraińców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej (stan z 5 stycznia 2017 r.) odnoszących się do ich wnioskodawców podają, że: byli to w 81% obywatele narodowości ukraińskiej, w 9% – rosyjskiej, 5% – tatarskiej oraz w 5% – polskiej i żydowskiej. Według wyznania – 93% podało przynależność do chrześcijaństwa (prawosławie, protestantyzm, katolicyzm), a 7% stanowili wyznawcy islamu. Istotne było też ich miejsce zamieszkania na Ukrainie. Około 34% pochodziło z obwodu donieckiego; około 15% z obwodu ługańskiego, a 10% – to mieszkańcy Krymu. Ponadto, 43% wnioskodawców zamieszkiwało obwody: dnepropietrowski, czerkaski, kijowski, iwano-frankowski, lwowski i mikołajewski. Rozpiętość wieku ubiegających się o ten status specjalny wynosiła od 19 do 76 lat. Znany jest również procentowy udział mężczyzn i kobiet, który wynosił po 50%. Odnośnie do wykształcenia, to 68% posiadało dyplomy wyższych uczelni, a 32% legitymowało się wykształceniem średnim. Wśród wnioskodawców brak jest m.in.: wyższych przedstawicieli organizacji politycznych, przedstawicieli wyższych struktur siłowych, przedstawicieli poprzednich władz na szczeblu centralnym²¹.

¹⁸ *Legalizacja pobytu*, informacja Urzędu do Spraw Cudzoziemców, stan na 31 grudnia 2015, Warszawa 2016, s. 1.

¹⁹ Tamże, s. 8.

²⁰ *Raport na temat obywateli Ukrainy*, Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2017, s. 8.

²¹ Tamże, s. 4-5.

Należy podkreślić, że zestawienie nie uwzględnia krótkotrwałych pobytów obywateli obcych państw na podstawie wiz wydawanych przez konsulaty polskie. W 2016 r. na Ukrainie funkcjonowały następujące placówki upoważnione m.in. do wydawania wiz: Wydział Konsularny Ambasady RP w Kijowie oraz Konsulaty Generalne RP we Lwowie, Łucku, Winnicy, Odessie i Charkowie, które tylko w 2016 r. wydały 1267,3 tys. wiz obywatelom Ukrainy.

Tabela 2. Ilość wydanych wiz przez polskie placówki konsularne na Ukrainie w latach 2010-2016.

Rok	Wizy ogółem w tysiącach	W tym wydanych w Konsulatach Generalnych RP na Ukrainie w: (dane zaokrąglone do pełnych tysięcy)							
		Wydział Konsularny Ambasady RP w Kijowie	Lwowie	Łucku	Winnicy	Odessie	Charkowie	Sewastopolu	Donieck
2010	452,9	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
2011	572,0	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
2012	642,4	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
2013	720,6	96,0	329,7	139,1	61,5	32,2	51,9	10,5	-
2014	833,1	108,3	345,9	200,5	80,7	34,1	60,9	0,8	1,9
2015	924,6	111,6	380,0	228,9	91,5	37,4	75,2	-	-
2016	1 267,3	146,7	515,7	288,6	139,7	50,5	126,1	-	-
Razem	5 412,9	462,6	1 571,3	857,1	373,4	154,2	314,1	11,3	1,9
	W latach 2013-2016								
	3 745,0								

Źródło: Dane udzielone przez Departament Konsularny Ministerstwa Spraw Zagranicznych 23 lutego 2017 r.

Nie dokonywano rozbicia ogólnej ilości wykazanych wiz na tzw. krajowe i schengenские, z uwagi na fakt, że Ukraińcy posiadający nawet wizy krajowe mogą się przemieszczać do innych państw strefy Schengen, pod warunkiem, że ich pobyt nie będzie związany ze świadczoną tam pracą i nie przekroczy 90 dni w ciągu 180 dni ważnej wizy. Znaczy to tyle, że w trakcie ważnej wizy krajowej, jej posiadacz może udać się w celach turystycznych, np. do Niemiec, Francji, Włoch, itp. Może to być również wyjazd związany z kształceniem, np. odbywanie praktyk poza Polską, jednak pod wyżej wymienionymi dwoma warunkami. Tak więc nie można wykluczyć, że bliżej nieokreślona liczba Ukraińców (nie prowadzi się badań w tym zakresie) skorzystała z takiej możliwości i oprócz wjazdu do Polski wyjechała także do innego państwa.

Jest powszechnie znane stwierdzenie, że najliczniejszą grupą przyjeżdżającą do Polski od końca lat 80. XX w. są obywatele Ukrainy, którzy uczestniczą przede wszystkim w zarobkowej migracji cyrkulacyjnej, którą można też określić jako wahadłową. Przed przystąpieniem Polski do strefy Schengen, kiedy możliwości wjazdu z Ukrainy do Polski były większe, reprezentanci tej grupy często stosowali taktykę, która polegała na legalnym wjeździe i pobycie w Polsce przez okres do trzech miesięcy na podstawie wiz turystycznych oraz podejmowaniu pracy bez odpowiedniego zezwolenia w kraju wydającym wizę, stąd brak danych statystycznych w tym zakresie. Istnieje przekonanie, ale podkreślić należy – nie poparte żadnymi badaniami naukowymi – że pewna część tych migrantów cyrkulacyjnych, po wprowadzeniu obostrzeń w ruchu wizowym w 2007 r. w związku z wejściem Polski do strefy Schengen, zdecydowała się na nielegalny pobyt w Polsce²².

Dla tej grupy osób władze Rzeczypospolitej Polskiej, kierując się m.in. względami humanitarnymi, w 2012 r. po raz trzeci wprowadziły możliwość skorzystania z abolicji i zalegalizowania pobytu przez cudzoziemców. W trakcie pierwszej z nich – w 2003 r., a więc na rok przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, stosowne wnioski złożyło 3508 osób, a w 2007 r. o legalizację pobytu ubiegało się tylko 2151 cudzoziemców²³.

Urząd ds. Cudzoziemców podał, że przeprowadzona w 2012 r. abolicja spotkała się z największym zainteresowaniem cudzoziemców, których pobyt z różnych powodów był nielegalny. Do 31 sierpnia 2012 r. zarejestrowanych zostało 9521 wniosków o legalizację pobytu²⁴. W wymienionych grupach osób byli również Ukraińcy.

Powracając do wątku głównego, należy dodać, że w latach 2013-2016 duża grupa Ukraińców uzyskała wizy z prawem do pracy, wydane na podstawie zezwolenia na pracę oraz oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy dla cudzoziemca. Statystyka w tym zakresie przedstawia się następująco: 2013 – 141,1 tys. wiz; 2014 – 222,1 tys. wiz; 2015 – 403,1 tys. wiz; 2016 – 652,5 tys. wiz. Łącznie w powyższych latach obywatele Ukrainy otrzymali 1 420,8 tys. wiz²⁵.

²² *Raport z badań imigrantów w Polsce*, oprac. A. Górny, P. Kaczmarczyk, J. Napierała [i in.], Warszawa: Ośrodek Badań nad Emigracjami 2013, s. 13.

²³ *Sześćdziesiąt dni abolicji 2012*, „Biuletyn Migracyjny” 34 (2012), s. 1.

²⁴ G. SZYMAŃSKA-MATUSIECICZ, *Abolicja jako element polskiej polityki migracyjnej*, „Infos” 19 (2012), s. 3.

²⁵ *Wizy wydane przez polskie placówki konsularne na Ukrainie w latach 2010-2016*, informacja Departamentu Konsularnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych z 23 lutego 2017 r. – w archiwum autora.

Ciekawie przedstawia się zatrudnienie Ukraińców w podziale na zawody i zajmowane stanowiska. Przykładowo, w 2009 r. na ogólną ilość 696 udzielonych zezwoleń w przetwórstwie przemysłowym pracowały 193 osoby, w budownictwie 398 robotników, 3 osoby pełniły funkcje kierownicze lub nadzorcze, w innych zawodach zatrudniano 105 osób. Podobny profil zatrudnienia był w 2010 r., w którym wydano 669 zezwoleń. Dodatkowo wymienia się tu 64 pracowników nauki i 9 zatrudnionych w handlu detalicznym i hurtowym. W 2011 r. znacząco wzrosło zatrudnienie i wynosiło 939 osób, z których 46 pracowało w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, 126 w przetwórstwie przemysłowym, 139 w budownictwie, 69 w handlu hurtowym i detalicznym, 60 w transporcie i gospodarce magazynowej, 46 w hotelarstwie i gastronomii, 2 w informatyce i komunikacji, 3 świadczyło usługi finansowe i ubezpieczeniowe, 2 pracowały w oświacie, 60 w nauce, 44 zatrudnionych było w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej, a 38 było zatrudnionych w gospodarstwach domowych. W 2012 r. w Polsce pracowało 939 Ukraińców. Oprócz wymienionych zawodów w tym okresie zatrudniono m.in. 3 artystów i 2 medyków. W rok później nastąpił gwałtowny wzrost w zatrudnieniu Ukraińców. Pracowało ich wówczas 20 416, w tym w budownictwie znalazły zatrudnienie 3533 osoby. W 2014 r. w Polsce pracowało już 26 315 osób, w tym 5010 w budownictwie. W 2015 r. na legalną pracę w Polsce zdecydowało się 50 465 Ukraińców. Tradycyjnie już co piąty z nich otrzymał zatrudnienie w budownictwie²⁶. W tym też roku w poszczególnych województwach pracowało: w dolnośląskim – 2269, w kujawsko-pomorskim – 2306, w lubelskim – 1049, w lubuskim – 2203, w łódzkim – 853, w małopolskim – 5084, w mazowieckim – 23 240, w opolskim – 1064, w podkarpackim – 789, w podlaskim – 286, w pomorskim – 2948, w śląskim – 1419, w świętokrzyskim – 542, w warmińsko-mazurskim – 350, w wielkopolskim – 2862, w zachodniopomorskim – 746 Ukraińców²⁷.

W pierwszym półroczu 2016 r. w Polsce pracowało 63 573 Ukraińców. Pełne dane z tego roku będą opublikowane w późniejszym okresie. Jak z powyższego zestawienia wynika, w 2015 r. najwięcej obywateli Ukrainy pracowało w województwie mazowieckim. Zwraca przy tym uwagę fakt, że w nadgranicznych województwach: lubelskim i podkarpackim zatrudnienie znalazła stosunkowo niewielka grupa naszych sąsiadów.

²⁶ *Cudzoziemcy pracujący w Polsce – statystyki. Zezwolenia na pracę cudzoziemców*, informacja przekazana przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy z 22 lutego 2017 r. – w archiwum autora.

²⁷ Tamże.

Na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego wiadomo, że w 2015 r. kwota środków przekazanych przez zatrudnionych w Polsce Ukraińców na Ukrainę wyniosła 5 mld zł. Składają się na nią przede wszystkim pieniądze przekazywane (zawożone) na Ukrainę przez migrantów pracujących w RP przez krótki okres (4,8 mld zł) i w mniejszej części przez osoby, które mieszkają w Polsce powyżej roku (w badaniu osoby te to około 15% próby), ale nadal wspierają finansowo swoje rodziny na Ukrainie (0,2 mld zł). Dla porównania, w 2014 r. kwota przekazów wyniosła 3,6 mld zł²⁸.

Nie zawsze wyjazd w poszukiwaniu pracy w Polsce, czy z innych powodów, np. ze względu na studia kończy się sukcesem. Urząd do Spraw Cudzoziemców podał, że według stanu na dzień 15 czerwca 2016 r. z pomocy socjalnej korzystało 1653 Ukraińców, na ogólną liczbę 4101 obcokrajowców²⁹, co stanowiło 40% cudzoziemców korzystających ze stacjonarnej formy pomocy w ośrodkach prywatnych oraz Domach Opieki Społecznej w Ośrodkach dla Cudzoziemców, które znajdują się w Bezwoli, Białej Podlaskiej, Białymstoku, Czerwonym Borze, Dębaku, Grotnikach, Grupie, Horbowie, Lininie, Łukowie i Warszawie-Targówku³⁰.

Dane opublikowane przez Urząd do Spraw Cudzoziemców podają też, że w latach 2003-2017 aż 6674 (124 243 złożonych wniosków) Ukraińców ubiegało się o udzielenie ochrony międzynarodowej w RP, a w ostatnich trzech latach ilość wniosków wynosiła: 2014 – 2318; 2015 – 2305; 2016 – 1229; do lutego 2017 r. złożono 82 takich wniosków³¹.

Dokonując przeglądu pobytów Ukraińców w Rzeczypospolitej Polskiej wiadomo, że w 2014 r. obywatele naszego wschodniego sąsiada otrzymali aż 302 tys. nowych zezwoleń na pobyt w krajach Wspólnoty Europejskiej (13% wszystkich), wyprzedzając obywateli USA – 199 tys., Chin – 169 tys. i Indii – 134 tys. Najwięcej zezwoleń obywatele Ukrainy otrzymali w Polsce (247 tys., co stanowi 80% wszystkich zezwoleń wydanych Ukraińcom). Według Eurostatu, w 2014 r. obywatele Ukrainy posiadali w krajach UE 861 tys. zezwoleń na pobyt (różnego typu, lecz pozwalających na pobyt powyżej trzech miesięcy). Najwięcej zezwoleń wydały Polska, Włochy i Czechy. Warto jednocześnie zauważyć, że w świetle oficjalnych statystyk liczba obywateli Ukrainy, którym zezwolono na pobyt w UE

²⁸ *Obywatele Ukrainy pracujący w Polsce – raport z badań*, oprac. I. Chmielewska, G. Dobroczycki, J. Puzynkiewicz, Warszawa: Narodowy Bank Polski 2016, s. 27.

²⁹ Na drugim miejscu w tej statystyce byli Rosjanie – 1652 osoby, a na trzecim Tatarzy – 147 osób.

³⁰ Aktualne dane statystyczne dotyczące cudzoziemców korzystających z pomocy socjalnej Urzędu do Spraw Cudzoziemców, dane na 15 czerwca 2016 r. – w archiwum autora.

³¹ *Raport na temat obywateli Ukrainy*, s. 1.

niewiele wzrosła i pod koniec grudnia 2013 r. obywatele Ukrainy posiadali w 28 państwach UE 849 tys. zezwoleń na pobyt. Według danych ukraińskich dotyczących migracji zarobkowej, w latach 2005-2008 za granicą pracowało 1,5 mln Ukraińców, a w latach 2010-2012 na terenie Wspólnoty Zachodniej zatrudnionych było 1,2 mln osób tej narodowości³².

W ciągu 2015 r. liczba cudzoziemców, którzy posiadali dokumenty uprawniające do pobytu w RP, wzrosła o blisko 37 tysięcy osób (ze 175 060 do 211 869). Największy przyrost dotyczył obywateli Ukrainy + 24 887 osób, przy czym różnica wynikała głównie z liczby zezwoleń na pobyt czasowy (+ 23 128)³³.

Według oficjalnych danych, od 1 maja 2014 r., kiedy weszła w życie ustawa o cudzoziemcach, wzrosła liczba wniosków składanych przez Ukraińców z 33% przed wejściem w życie tego aktu normatywnego do 52% wszystkich wniosków składanych przez cudzoziemców po liberalizacji przepisów wprowadzonych w przywołanej ustawie³⁴. Wejście w życie nowej ustawy o cudzoziemcach miało decydujący wpływ na wzrost imigracji do Polski, ale co należy podkreślić, nie tylko z Ukrainy. W 2014 r. wydanych zostało 42,5 tys. zezwoleń na pobyt czasowy, co w stosunku do roku poprzedniego stanowi wzrost o 10 tys. zezwoleń³⁵.

W 2016 r. większość zezwoleń na pobyt czasowy została wydana w związku z pracą, a ich wskaźnik wynosił aż 71%. W porównaniu z 2015 r. o 50% nastąpił wzrost liczby wniosków na pobyt czasowy (tzw. karta czasowego pobytu), o 13% spadła liczba wniosków na pobyt stały.

EMIGRANCI Z UKRAINY I ICH UDZIAŁ W PRZESTĘPSTWACH DOKONANYCH NA TERYTORIUM POLSKI

Duża liczba obcokrajowców w Polsce, to potencjalnie wysoki ich udział w dokonywanych przestępstwach. Centralny Zarząd Służby Więziennej poinformował, że według stanu na 22 lutego 2017 r. było 680 cudzoziemców osadzonych w jednostkach penitencjarnych, w tym 308 tymczasowo aresztowanych, 332 skazanych oraz 40 ukaranych. Jak na tym tle wypadają Ukraińcy, przedstawia poniższa tabela, która uwzględnia areszty śledcze i zakłady karne podległe 15 Okręgowym

³² M. JAROSZEWICZ, *Migracja z Ukrainy do Unii Europejskiej z perspektywy ryzyka*, „Politeja” 2 (2016), s. 21-22.

³³ *Ważne dokumenty*, s. 1.

³⁴ *Podsumowanie roku obowiązywania Ustawy o cudzoziemcach*, Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2015, s. 4.

³⁵ *Główne trendy migracyjne '14*, Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2015, s. 1.

Inspektoratom Służby Więziennej [dalej cyt.: OISW]. Z uwagi na przygraniczne położenie jednostek penitencjarnych podległych OISW w Lublinie i w Rzeszowie dane statystyczne z tych okręgów zostaną przedstawione w oddzielnej tabeli.

Tabela 3. Ukraińcy tymczasowo aresztowani, skazani i ukarani według stanu z dnia 22 lutego 2017 r.

Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej	Tymczasowo aresztowanych	Skazanych	Ukaranych
Białystok	4	-	2
Bydgoszcz	2	5	-
Gdańsk	5	2	-
Katowice	5	4	-
Koszalin	1	1	-
Kraków	11	2	1
Łódź	5	-	-
Olsztyn	1	3	-
Opole	-	2	-
Poznań	8	7	-
Szczecin	5	3	1
Warszawa	18	11	1
Wrocław	3	3	-
Razem	78	37	5

Źródło: Informacja Centralnego Zarządu Służby Więziennej, Biuro Informacji i Statystyki z 22 lutego 2017 r. – w archiwum autora.

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej Ukraińców osadzonych w zakładach i aresztach śledczych było w jednostkach podległych OISW w Warszawie – 30 osób, Poznaniu – 15 osób i Krakowie – 14 osób.

Tabela 4. Ukraińcy tymczasowo aresztowani, skazani i ukarani według stanu z dnia 22 lutego 2017 r. w jednostkach penitencjarnych podległych OISW w Lublinie

Zakład karny lub areszt śledczy w:	Tymczasowo aresztowanych	Skazanych	Ukaranych
Krasnystaw	-	-	1
Lublin	6	2	2
Biała Podlaska	-	-	-
Chełm	3	1	3
Hrubieszów	-	4	17
Opole	-	2	-
Włodawa	-	-	-
Zamość	-	1	2
Razem	9	10	25

Źródło: Informacja Centralnego Zarządu Służby Więziennej, Biuro Informacji i Statystyki z 22 lutego 2017 r. – w archiwum autora.

Tabela 5. Ukraińcy tymczasowo aresztowani, skazani i ukarani według stanu z dnia 22 lutego 2017 r. w jednostkach penitencjarnych podległych OISW w Rzeszowie

Zakład karny lub areszt śledczy w:	Tymczasowo aresztowanych	Skazanych	Ukaranych
Nisko	-	4	2
Sanok	-	5	-
Jasło	-	1	1
Medyka	-	2	-
Przemyśl	3	2	-
Rzeszów	10	2	-
Uherce	-	9	1
Razem	13	25	4

Źródło: Informacja Centralnego Zarządu Służby Więziennej, Biuro Informacji i Statystyki z 22 lutego 2017 r. – w archiwum autora.

Łącznie w zakładach karnych i aresztach śledczych w Polsce według danych z 22 lutego 2017 r. przebywało 206 obywateli Ukrainy, w tym 100 tymczasowo aresztowanych, 72 skazanych i 34 ukaranych. W porównaniu ze wszystkimi cudzoziemcami Ukraińcy stanowili 30,3% wszystkich osadzonych lub aresztowanych.

Według danych Komendy Głównej Straży Granicznej w 2016 r. przez wszystkie przejścia graniczne z Ukrainą wjechało do Polski 10 136 634 cudzoziemców posiadających obywatelstwo ukraińskie, w tym przez przejścia graniczne z Rosją – 5851 osób, z Białorusią – 27 423 osoby, drogą morską – 3335 Ukraińców, transportem lotniczym – 117 641 osób oraz przez przejścia drogowe i kolejowe na odcinku granicznym – 9 982 384 Ukraińców. W porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost przyjazdów o 643 909 osób, tj. o 6,35%³⁶.

W 2015 r. polska Straż Graniczna odmówiła wjazdu na przejściach z Ukrainą 22 512 osobom, w tym 22 427 Ukraińcom, a w 2016 r. takich przypadków było już 27 493, w tym dotyczyło 22 864 obywateli Ukrainy. Z tego samego źródła wiadomo, że na wszystkich polsko-ukraińskich przejściach granicznych w 2015 r. za przekroczenie bądź usiłowanie przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom zatrzymano (ujawniono) 2224 osoby, a w 2016 r. – 2065 osób. W 2016 r. wbrew polskim przepisom granicznym próbowało przekroczyć granicę do Polski 3345 Ukraińców, w tym przez przejścia graniczne z: Rosją 4 osoby, Białorusią – 11 osób, Ukrainą – 1523 osoby, drogą lotniczą (połączenia zewnętrzne) – 128 osób, Litwą – 51 osób, Słowacją – 36 osób, Czechami – 1090 osób, drogą morską – 5 osób, lotniczą (połączenia wewnętrzne) – 38 osób. Naruszenie stosownych

³⁶ *Biuletyn Statystyczny Straży Granicznej za 2016 r.*, Warszawa: Komenda Główna Straży Granicznej 2017, s. 2-3.

przepisów prawa w przypadku Ukraińców dotyczyło: fałszerstwo wiz – 2043 przypadki, fałszerstwo stempli – 444 przypadki, fałszerstwa dowodów osobistych – 14 przypadków, fałszowanie dokumentów pobytu – 6 przypadków czy posługiwanie się fałszywymi paszportami – 37 przypadków. W omawianym okresie wykryto nawet 2 podrobione karty Małego Ruchu Granicznego. Również z Polski w 2016 r. z naruszeniem stosownych przepisów próbowało wyjechać 636 Ukraińców. Ponadto działania funkcjonariuszy Straży Granicznej w 2016 r. ujawniły (zatrzymały) nielegalnie przebywających w Polsce 14 305 Ukraińców, w tym na terenie województw: lubelskiego – 6093, podkarpackiego – 5337, mazowieckiego 1005. W pozostałych województwach liczba zatrzymanych wahała się od 55 osób (woj. warmińsko-mazurskie) do 235 osób (woj. małopolskie). Straż Graniczna zatrzymała też 2054 Ukraińców, którzy w 2016 r. nielegalnie pracowali. Najwięcej takich przypadków odnotowano w województwach: lubelskim – 280, dolnośląskim – 255 oraz pomorskim – 250.

W 2016 r. funkcjonariusze Straży Granicznej ujawnili na granicy z Ukrainą towary pochodzące z przestępstw. Było to 351 samochodów o wartości 12 157 240 zł., alkohol – 159 345 zł, papierosy – 22 714 685 zł i tytoń – 1 612 191 zł. Pozostałe przedmioty przemytu stanowiły wartość 1 696 450 zł³⁷.

Przedstawione wyżej dane statystyczne dowodzą, że co prawda liczba przebywających Ukraińców w Polsce, a także przekraczających przez ich rodaków granice do Polski, jest stosunkowo duża, to aktualnie nie stanowią oni specjalnego zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego. Wydaje się, że stosunkowo niewielki odsetek osadzonych w aresztach czy zakładach karnych jest między innymi tego dowodem. Są jednak zjawiska, na które należy zwrócić szczególną uwagę. Trzeba tu mieć na względzie tych, którzy pomimo wielu udogodnień decydują się na nielegalne przekraczanie granicy lub próbują ją pokonać z naruszeniem polskiego i unijnego prawa. Zwracają też uwagę Ukraińcy podejmujący pracę na „czarno”, a także przebywający w Polsce nielegalnie.

W stosunku do tych grup władze państwowe i odpowiednie służby powinny stosować bezwzględnie maksymalne możliwości prawne, by tym zjawiskom zapobiegać, a być może z czasem je wyeliminować.

ZAKOŃCZENIE

Analizując problematykę migracji z Ukrainy należy traktować ją wielowątkowo. O tym, że nie ma ona jednorodnego charakteru decydują motywy przekracza-

³⁷ Tamże, s. 6-7; 12; 14; 20; 24; 28-30; 37.

nia granicy, czasokres pobytu w Polsce, a także ubieganie się o pobyt stały, prawo do osiedlenia, czy otrzymania obywatelstwa polskiego.

Najliczniejszą grupą przekraczającą granicę polsko-ukraińską są dotychczas obywatele Ukrainy, którzy przyjazd do naszego państwa traktują jako możliwość sprzedaży drobnych artykułów – przede wszystkim akcyzowych – a następnie dokonanie niezbędnych zakupów. Są też przyjazdy, których głównym celem jest nabycie w Polsce towarów deficytowych na Ukrainie lub znacznie lepszej jakości. Znaczącą grupę przyjezdnych stanowią migranci ekonomiczni, którzy najczęściej zgodnie z polskim prawem podejmują pracę. Liczną grupą Ukraińców są też studenci i coraz częściej uczniowie szkół średnich.

Perspektywicznie należy przyjąć, że migracja z Ukrainy do Polski lub przez Polskę do innych państw będzie się z roku na rok nasilać. Może mieć to przede wszystkim związek z nie najlepszą sytuacją polityczną i gospodarczą u naszych wschodnich sąsiadów. Wydaje się, że migracja na dotychczasowym poziomie nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa. Jednak biorąc pod uwagę aspekt historyczny stosunków polsko-ukraińskich, a przede wszystkim ich nacjonalistyczny kontekst ze wszystkimi związanymi z tą ideologią problemami, których akcenty można również współcześnie postrzegać, państwo polskie winno stale monitorować te środowiska, które ewentualnie chciałyby uprawiać politykę antypolską i zdecydowanie reagować stosownie do ewentualnie zaistniałych sytuacji.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA PRAWA

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1964 r. Kodeks pracy, Dz. U. z 2016 r., poz. 1666 z późn. zm
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz. U. z 2017 r., poz. 1065 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, Dz. U. z 2017 r., poz. 2206 z późn. zm.
- Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy, sporządzony w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., Dz. U. z 1993 r. Nr 125, poz. 573.
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisana w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokół, podpisany w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, Dz. U. z 2009 r. Nr 103, poz. 858.

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie przejść granicznych, sporządzona w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., M. P. z 2003 r. Nr 37, poz. 530.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywania pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, Dz. U. Nr 156, poz. 1116.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie wysokości wpłaty dokonywanej w związku ze złożeniem wniosku o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca, Dz. U. Nr 195, poz. 1409.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie wydania zezwolenia na pracę cudzoziemca, Dz. U. Nr 16, poz. 84.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców, Dz. U. Nr 16, poz. 85.
- Porozumienie z dnia 20 listopada 2002 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o otwarciu drogowego przejścia granicznego Krościenko-Smolnica, M. P. z 2004 r. Nr 43, poz. 751.
- Porozumienie z dnia 19 września 2012 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o utworzeniu drogowego przejścia granicznego Malhówce-Nizankowice, M. P. z 2013 r., poz. 787.
- Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie ogłoszenia przejść granicznych, rodzaju ruchu dozwolonego przez te przejścia oraz czasu ich otwarcia, M. P. poz. 898.
- Oświadczenie Rządowe z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem z dnia 17 grudnia 2014 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o otwarciu drogowego przejścia granicznego Budomierz-Hruszew, M. P. z dnia 30 marca 2017 r. poz. 290.
- Oświadczenie Rządowe z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem z dnia 25 czerwca 2015 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o otwarciu drogowego przejścia granicznego Dołhobyczów-Uhrynów oraz określeniu rodzaju odbywającego się przez nie ruchu, M. P. poz. 769.

LITERATURA

- Aktualne dane statystyczne dotyczące cudzoziemców korzystających z pomocy socjalnej Urzędu do Spraw Cudzoziemców, dane na 15 czerwca 2016 r. – w archiwum autora.
- Biuletyn Statystyczny Straży Granicznej za 2016 r., Warszawa: Komenda Główna Straży Granicznej 2017.
- Cudzoziemcy pracujący w Polsce – statystyki. Zezwolenia na pracę cudzoziemców, informacja Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departamentu Rynku Pracy z 22 lutego 2017 r. – w archiwum autora.
- Główne trendy migracyjne '14, Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2015.
- JAROSZEWICZ Marta: Migracja z Ukrainy do Unii Europejskiej z perspektywy ryzyka, *Politeja* 2 (2016), s. 15-35.
- Legalizacja pobytu, informacja Urzędu do Spraw Cudzoziemców, stan na 31 grudnia 2015, Warszawa 2016.

- Obywatele Ukrainy pracujący w Polsce – raport z badań, oprac. I. Chmielewska, G. Dobroczek, J. Puzynkiewicz, Warszawa: Narodowy Bank Polski 2016.
- Podsumowanie roku obowiązywania Ustawy o cudzoziemcach, Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2015.
- Raport na temat obywateli Ukrainy, Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2017.
- Raport z badań imigrantów w Polsce, oprac. A. Górny, P. Kaczmarczyk, J. Napierała [i in.], Warszawa: Ośrodek Badań nad Emigracjami 2013.
- Sześćdziesiąt dni abolicji 2012, *Biuletyn Migracyjny* 34 (2012).
- SZYMAŃSKA–MATUSIĘCICZ Grażyna: Abolicja jako element polskiej polityki migracyjnej, *Infos* 19 (2012), s. 1-4.
- Ważne dokumenty, stan na 1 stycznia 2016 r., Warszawa: Urząd do Spraw Cudzoziemców 2016.
- Wizy wydane przez polskie placówki konsularne na Ukrainie w latach 2010-2016, informacja Departamentu Konsularnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych z 23 lutego 2017 r. – w archiwum autora.

MIGRACJA UKRAIŃCÓW DO POLSKI W LATACH 2007-2016.
PODSTAWY PRAWNE, PRZEJAWY I SKUTKI TEGO ZJAWISKA

Streszczenie

Migracja Ukraińców do Polski uległa znacznemu zwiększeniu z chwilą odzyskania niepodległości przez Ukrainę. Sprzyjała temu polityka wewnętrzna tego państwa, w wyniku której ułatwiono dostęp obywateli do paszportów. Ponadto podpisanie stosownych umów z Polską stało się podstawą do masowych wyjazdów Ukraińców na szeroko rozumiany Zachód, w tym przede wszystkim do Rzeczypospolitej. Szczególne nasilenie migracji zaobserwować można po próbach zmian społeczno-politycznych u naszego wschodniego sąsiada, a największa liczba migrantów z Ukrainy ma związek z zajęciem Krymu przez Federację Rosyjską oraz sytuacja w Donbasie.

Znaczna liczba Ukraińców przebywających do Polski z różnych powodów, w tym podejmujących pracę, studiujących, czy uprawiających tzw. turystykę handlową, ma wpływ na zwiększoną ilość dokonanych przestępstw. Na podstawie danych otrzymanych z Centralnego Zarządu Służby Więziennej wynika, że ich udział w ogólnej liczbie osadzonych lub aresztowanych w Polsce jest stosunkowo niewielki. Należy też zauważyć, że pomimo dużych ułatwień w przekraczaniu granicy, każdego roku polska Straż Graniczna z różnych przyczyn formalnych (podrobione dokumenty podróży, wizy, paszporty, stemple) odmawia pozwolenia na wjazd do RP znacznej liczbie obywateli Ukrainy.

Słowa kluczowe: traktat międzynarodowy; umowa międzynarodowa; granica; migracja; cudzoziemcy; azyl; pobyt czasowy

MIGRATION OF THE UKRAINIANS TO POLAND FROM 2007 TO 2016.
LEGAL BASIS, SYMPTOMS AND CONSEQUENCES OF THE PHENOMENON

Summary

Migration of the Ukrainians to Poland has significantly increased after Ukraine gain its independence. It was favored by the internal policies, which simplified gaining passports by the citizens of

this country. Moreover, signing fitting agreements with Poland had become basis for mass departures of the Ukrainians to Western Europe, especially to the Republic Poland. A large intensification of migration had been noticed after socio-political changes attempts and the huge amount of migrants is connected with the situation in Donbass and establishing Russian control over Crimea.

A large quantity of Ukrainians residing in Poland by different reasons, including working, studying and practicing so-called „mercantile tourism”, has an influence on higher crime rate. Based on data from Central Board of Prison Service, the number of Ukrainians imprisoned or arrested is relatively low. It should also be noted that despite many facilitations of the crossing the border, the Polish Border Guard ,for different formal reasons (forged travel papers, visas, passports, stamps), decline to enter Poland a large number of the Ukrainians every year.

Key words: international treaty; international agreement; border; migration; foreigners; asylum; temporary residence